J. Goudswaard

Herinneringen aan Bretagne

Bretagne is een land, waar u tijdens één vacantiebezoek niet uitgekeken komt. Van west naar oost strekt het schiereiland zich over een 200 km. uit, van de Atlantische Oceaan tot aan het Kanaal. Het land heeft de romantische sfeer van afgelegen streken; de zilte lucht met de afwisselende belichting, de zeewind en de verwering door de jaren heen geven dit land een grote aantrekkelijkheid.
Bretagne of „Ar 'Mor", d.i. land van de zee, heeft een buitengewoon zacht klimaat, het vriest er gemiddeld slechts 4 dagen per jaar! Dit heeft een grote invloed op de vegetatie. Zowel aan de noordkust bij Dinard, als aan de zuidkust bij Quimper zult u palmbomen kunnen vinden. Het gehele landschap is zeer weelderig en vormt een harmonische eenheid. Het is een land, waar nog direct géén natuurbeschermingsproblemen liggen. De cultuurgronden zijn harmonisch in het landschap gegroepeerd, overal vindt u heggen met een weelderige begroeiing, terwijl de Tamme kastanje het geheel zeer verlevendigt.
Het land heeft een oude historie, de nog levende bretonse taal heeft haar eigen charmes en staat dichter bij andere keltische talen, dan bij de franse taal. Van deze historie en tradities vindt u ook veel terug in de klederdrachten, in de oude legenden en in het volksgeloof.
Het graniet is het belangrijkste gesteente, waar het land uit opgebouwd is. U vindt het terug in de ruwe rotsformaties aan de noordkust en als bouwstenen voor gebouwen en monumenten. Deze granieten zijn fantastisch mooi verweerd en vele vormen der bouwkunst zijn rijkelijk begroeid met korstmossen.
De noordkust is woest. Hier beukt de oceaan met grote kracht op. Toch is het water glashelder en diep van kleur. Aan de bretonse kusten komt het water rechtstreeks uit de oceaan, waardoor de continentale verontreiniging ontbreekt. Kenmerkend voor deze kust is het grote getijde-verschil tussen eb en vloed (ca. 14 m.). Dit heeft het voordeel, dat u bij laag

Kust Bretagne

Foto: R. Kofman

water de mooiste miniatuur zeewater aquaria kunt aantreffen, zeer rijk aan allerhande zeedieren. U kunt prachtige anemonen vinden bv. de Wasanemoon *(Anemonia sulcata).* In de omgeving van Dinard zijn de vangstplaatsen voor de grote zeewater aquaria, o.a. van Diergaarde Blijdorp. Aan de mond van de Rance bij Dinard zult u zeker gelegenheid hebben hier veel van deze schoonheid te kunnen zien. U kunt het niet alléén zien in het aquarium van het biologisch station in Dinard, maar ook in werkelijkheid! In een gebied met een groot verschil tussen eb en vloed is het ook interessant om de zônering van de wieren na te gaan en te volgen langs de riviermond. Over wieren gesproken, wat een herinnering aan de meer dan 1 meter grote Vinger- en Suikerwieren *(Sacchorhiza bulbosa)* met zijn grote blazen! In de omgeving van Dinard, speciaal in de richting van Dinan, zult u botanisch ook mooie vondsten kunnen doen. Verder de ruwe noordkust volgend is een rustpunt Perros Quirec met zijn rose graniet rotsen. Voor de kust liggen in de Atlantische Oceaan een aantal kleine eilandjes: les Sept Iles, die een belangrijk vogelreservaat vormen. Dank zij een intensieve bescherming van de franse Vereniging voor Vogelbescherming zijn machtige kolonies zeevogels hier in stand gebleven. Op de Sept Iles vindt u de zuidelijkste broedplaats van de Kleine Papegaaiduiker *(Fratercula arctica grabae),* ca. 1200 paren en u begrijpt wel dat, indien u gaat varen van Perros uit, u overal op zee van zeer dichtbij deze prachtige vogels kunt zien vliegen en vissen. Dank zij de bescherming zijn de kolonies Jan van Genten *(Sula bassana)* van enkele paren uitgegroeid tot meer dan 300 paren. Het is nog altijd een lust voor iedereen om vissende Jan van Genten aan het werk te zien. Verder komt hier nog veelvuldig voor de Alk *(Alca torda),* de Zuidelijke Zeekoet *(Uria aalge albionis)* en de Gekuifde Aalscholver *(Phalacrocorax aristotelis).*

Papegaaiduikers Sept-Iles
Foto: J. Goudswaard

Vanuit Quimper de rivier Odet volgend komt u in Benodet, aan de zuidkust gelegen. De zuidkust is veel kalmer en hier kunt u een prachtig zandstrand vinden. Vlakbij Benodet ligt Beg-Meil, bij alle schelpenverzamelaars wel zeer bekend. Een grote rijkdom aan schelpen zult u hier aantreffen. Soorten, die u als fossiel kent van bv. schelphopen bij de kalkfabrieken in Den Briel zult u hier op het strand vinden. Aan deze kust verzamelde een K.N.N.V.-er eens bijna 200 soorten!

In deze omgeving vindt u ook de vissersplaatsjes met hun kleine bootjes en kleurige zeilen: Douarnenez, Audierne en Concarneau. Het is wel zeer interessant eens op de kaden rond te neuzen als de vangsten binnengebracht worden. Wat een vreemde vissoorten allemaal! En in Concarneau liggen de tonijnvissers met hun lange hengels broederlijk naast de schuitjes, die een heel eind de oceaan op varen om sardien en allerhande andere lekkernijen te vangen. Kent u het liedje van de „rinkelende sleutelbos" van de Grauwe Gors *(Emberiza calandra)?* U zult het hier veelvuldig horen naast

Alignements Carnac

Foto: J. Sloff

andere soorten gorzen, bv. de Cirlgors *(Emberiza cirlus).* Quimper is een bezoek zeker waard, vooral als het marktdag is kunt u hier vele klederdrachten zien. Aan de „crêpes" (een soort gerste pannekoek) met cider heb ik nog steeds zeer smakelijke herinneringen. Quimper telt enkele zeer bekende aardewerkfabrieken, die de klei van de rivier Odet gebruiken voor de productie. Reizend langs de zuidkust zult u bij Carnac de „Alignements" zien. Deze brokken graniet zijn in historische tijden door de bewoners overeind gezet. De grootste hebben een gewicht van 360 ton en zijn 20 m. hoog. Normaal zijn ze echter 4 à 5 meter hoog. Wat zijn deze onbehouwen brokken steen? De primitieve mens zag vermoedelijk een dergelijk brok steen niet als iets physisch maar als bezield, als een macht. Het oprichten was een magisch-religieuze daad, één van de eerste vormen van het beheersen der natuurkrachten. Het had zijn betekenis, dat deze stenen als grafmonumenten werden gebruikt.

Dit waren maar een paar herinneringen aan Bretagne, een land waar zoveel te zien en te beleven valt, dat de K.N.N.V. besloten heeft na de succesvolle autobus trektocht van 1953 opnieuw een buitenlandse reis naar Bretagne uit te schrijven.

Wat ik nog meer van herinneringen aan Bretagne kan schrijven? . . . Dat het in mijn drie vacanties in Bretagne altijd stralend weer was, zonder een druppel regen, alle beweringen van allerhande deskundigen ten spijt! Gaat u ook mee naar Bretagne? U zult er zeker geen spijt van hebben.

Excursie langs de Maas bij de Donderberg tijdens Maas-vaarkamp

Foto: mej. R. Laffertu